

Univerzita Karlova
Právnická fakulta
nám. Curieových 901/7
116 40 Praha 1

Oponentský posudek disertační práce Mgr. Kristýny Tupé, LL.M. „Dohody narušující hospodářskou soutěž v mezinárodním prostředí“

Na základě rozhodnutí děkana Právnické fakulty University Karlovy jsem byl ustanoven oponentem disertační práce disertantky Mgr. Kristýny Tupé, LL.M. na téma „Dohody narušující hospodářskou soutěž v mezinárodním prostředí“. K oponentuře mi byla předložena jmenovaná disertační práce, kterou disertantka zpracovala pod vedením školitele prof. JUDr. Moniky Pauknerové, DrSc., o celkovém rozsahu 167 stran.

Aktuálnost tématu

Téma je aktuální s ohledem na globalizační trendy v ekonomice a nárůst koncentrace vlastnictví podniků, který začíná být podle některých teorií brzdou hospodářského rozvoje a zdrojem ekonomických krizí.

Náročnost tématu

Jedná se o náročné téma, které v sobě spojuje nutnost znalosti mezinárodního práva, různých právních odvětví i jejich teoretických východisek. Právní úprava je relativně kusá, a tudíž musí těžiště práce spočívat ve rozboru judikatury.

Hodnocení práce

Práce se v rozporu se svým názvem zabývá pouze soutěžním právem v oblasti finančních služeb, resp. bankovníctví a pojišťovnictví a leniency programem. Zásadní slabinou práce je absence jasné koncepce. Popis dohledových orgánů v České republice, Evropské unii a Spojených státech amerických, stejně jako kapitola nazvaná „Antitrust ve finančním sektoru USA“, má s tématem práce pouze málo společného.

Konkurenceschopné finanční produkty jsou nezbytné pro dlouhotrvající ekonomický růst a rozvoj. Lidé i korporace potřebují spolehlivé a dostupné finanční služby, které jim musí nabízet globální finanční systém. Krize finančního systému otřásla jak samotným systémem, tak veřejnou důvěrou v něj. To vyvolává otázky týkající se jeho další regulace, resp. jejího rozsahu.

Úvahy o budoucí právní podobě finančního systému jsou stejnou výzvou jako rozvoj technologií, pomocí kterých budou finanční produkty šířeny a užívány. Globální finanční krize odhalila významné nedostatky finančního systému a jeho zranitelnost, která částečně plyne ze vzájemné propojenosti globálního trhu. Je tedy možné, že snaha o co nejsvobodnější soutěž vedla nakonec k větší zranitelnosti světového finančního systému.

Je zároveň skutečností, že tento systém potřebuje změnu spočívající v tom, že k němu musí získat přístup více lidí. Nabídka přístupu k úvěrům a vkladům je velkým úkolem v boji proti světové chudobě. Více než dvě miliardy lidí přistup ke kvalitním, dostupným finančním

službám nemají. Stejně tak existuje přibližně 200 milionů malých a středních podniků, které tento přístup nemají rovněž.

Je ale otázkou, zda tento přístup zaručí zpřísnění soutěžních pravidel. Podle jedné z teorií bylo totiž právě uvolnění soutěže finančních institucí v USA v 80tých letech minulého století příčinou nedávné finanční krize.

Je také otázka, zda FinTech, představovaný novými agilními technickými společnostmi narušujícími stávající podobu odvětví finančních služeb, není zárodkem budoucí krize. Velké finanční korporace, které spoléhají na stávající právní regulace a velikost jejich investičních portfolií jakožto zdroj své konkurenční výhody si začínají uvědomovat, že tyto faktory jsou ve skutečnosti brzdou v současném digitálním kontextu. Je otázkou, zda je vůbec možné nastavit stejná soutěžní pravidla pro natolik odlišné soutěžitele, kteří ale podnikají na témže trhu a bojují o tytéž zákazníky.

Je nutno konstatovat, že části práce, které se týkají hospodářské soutěže v bankovníctví a pojišťovnictví, jsou pouhou kazuistikou a že chybí jakékoli zobecnění či vyvození závěrů. Popisy jednotlivých případů jsou navíc často velmi laické a o právní povaze případu mnoho neříkají. Někdy dokonce není ani zřejmé, zda k porušení práva došlo na základě kartelových dohod, nebo na základě podvodného jednání účastníků finančního trhu.

Práce je kumulací dostupných vědeckých publikací na dané téma a velké části dostupné judikatury. Tuto kumulaci je však stěží možné označit za syntézu, neboť není provedeno kritické zhodnocení popisovaných případů, ani jejich kategorizace či začlenění do nějakého rámce.

Práce často používá neobratnou nebo dokonce špatnou terminologii (např. „... *jednání nezasáhlo pouze právní subjekty, ale taktéž běžné občany*“). Některé věty pak nedávají vůbec smysl (např. „*Pokud je tedy noční sazba USD LIBOR stanovena jako 3.00000 % neznamená to, že banky očekávají 3 % úrok z hodnoty tohoto úvěru.*“ [Jakého úvěru? USD LIBOR je mezibankovní sazba. Myslí tím autorka, že banky neočekávají, že dostanou zpět kromě jistiny také úrok, na jaký si mezi sebou půjčují?]) „*Namísto toho se předpokládá, že uhradí 3% dividendu za 360 dnů.*“ [Kdo předpokládá a kdo hradí? Jakou dividendu?]

Autorka zvolila takřka výhradně deskripční metodu prezentace případů narušení hospodářské soutěže. Použitá literatura je bohatá a vyčerpávající, stejně tak jako judikatura. Práce je shromážděním literatury a judikatury k danému tématu, aniž by byly tyto prameny vědecky zhodnoceny a zkoumány, a aniž by textu byl dán nějaký systém a řád.

Grafická úprava je na dobré úrovni. Jazykové a stylistické zpracování práce jsou na průměrné, někdy až podprůměrné úrovni, neboť větná stavba je často otročským překladem cizího textu.

Práce disertantky s literaturou a judikaturou spočívá často pouze v jejich nekritickém přejímání. Disertantka ale prokázala, že literaturu umí správně používat a citovat z ní.

V rámci celkového hodnocení disertační práce lze uvést, že se jedná o práci špatně systematicky uspořádanou, kompilační, byť se jedná o kompilaci důkladnou, na vlastní myšlenky nepřilíš bohatou, která obsahuje často neobratná či dokonce nesrozumitelná slovní spojení.

Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě

Podporují rostoucí regulační nároky na finanční instituce soutěž mezi nimi nebo jsou brzdou vstupu FinTech, které jsou často představovány start-up společnostmi, na tradiční trhy.

Doporučení práce k obhajobě:

I přes výše uvedené výhrady doporučuji práci k obhajobě.

V Praze, dne 31. 8. 2018

doc. JUDr. Aleš Rozehnal, Ph.D.